

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของการศึกษา

ในอดีตที่ผ่านมา สื่อวิทยุกระจายเสียงจะเป็นสื่อที่รัฐครอบครองเป็นเจ้าของแต่เพียงผู้เดียว รัฐสามารถนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่และยังเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนได้สัมปทานหรือซื้อเวลาจากภาครัฐ ซึ่งลักษณะดังกล่าวส่งผลให้วิทยุกระจายเสียงกลายเป็นสื่อที่มีแต่ข่าวสารของภาครัฐและโฆษณาขายสินค้าและบริการเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่ประชาชนไม่มีสื่อเป็นของตนเอง ไม่สามารถนำเสนอข้อเท็จจริงของตนเองได้ จึงกลายเป็นเพียงผู้รับสารที่ถูกบังคับให้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อย่างไม่มีทางเลือก

นับตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2540 ถือเป็นรัฐธรรมนูญที่ได้ให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนและสื่อมวลชนมากกว่ารัฐธรรมนูญฉบับใด ๆ ที่ผ่านมา ได้ส่งผลต่อการปฏิรูปด้านวิทยุกระจายเสียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมาตรา 40 ซึ่งนับเป็นการเปลี่ยนแปลงนโยบาย แนวความคิดการบริหาร จัดการการสื่อสารของประเทศไทย โดยบทบัญญัติได้ระบุว่า

มาตรา 40 “คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ ให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ การดำเนินการตามวรรคสองต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่นรวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม”

จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันในมาตรา 40 ได้แสดงเจตนารมณ์อย่างชัดเจนว่า จากนั้นไปวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคมมีพันธกิจที่จะต้องกระจายเสียงเสียงเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน ทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น (ทิวพร แสนเมืองชิน, 2543, น. 9) และระบุให้องค์กรอิสระจัดสรรคลื่นความถี่ให้กับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิในการเป็นเจ้าของกิจการวิทยุกระจายเสียงเช่นเดียวกับภาครัฐและเอกชนและเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนมีสิทธิในการใช้สื่อได้อย่างเสรีภาพ นั่นหมายถึงประชาชนจะมีช่องทางในการสื่อสารของตนเองและสามารถแสดงความคิดเห็น

และมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาในสื่อมวลชนได้อย่างเต็มที่ ผลลัพธ์ที่ออกมาก็คือ ประชาชนได้ข่าวสารที่มีคุณภาพ ที่ไม่ได้มุ่งเน้นการแสวงหาผลกำไรในเชิงธุรกิจ แต่มุ่งเน้นประโยชน์เพื่อสาธารณะมากขึ้น

บทบาทของ “วิทยุชุมชน” (Community Radio) จึงเกิดขึ้นท่ามกลางกระแสความต้องการเนื้อหาข่าวสารที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนทุกคนอย่างแท้จริง วิทยุชุมชนเป็นการจัดการและเป็นการส่งกระจายเสียงของวิทยุในท้องถิ่น (Local Radio) ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชนซึ่งมีหลักการเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนในท้องถิ่นที่เป็นเขตบริการของวิทยุกระจายเสียงนั้น (อุษา จันทรประภาศ, 2535, น. 9)

จากลักษณะของวิทยุชุมชนที่มีผู้ฟังกลุ่มเป้าหมายเฉพาะเจาะจงและมีความหลากหลายแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น ไม่เหมือนรายการวิทยุสำหรับมวลชนทั่ว ๆ ไป การดำเนินการวิทยุกระจายเสียงที่เป็นการกำหนดจากผู้วางนโยบาย หรือผู้ผลิตรายการ จึงไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของผู้ฟังทั่วไปได้อีกต่อไป

ปัจจุบันกระแสการตื่นตัวของประชาชนที่ต้องการให้มีวิทยุชุมชนของตนเองมีมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นช่องทางการสื่อสารแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างกันภายในชุมชน จากรายงานการสำรวจ

ของกรมประชาสัมพันธ์ ที่เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการตามร่างมาตรการและหลักเกณฑ์ชั่วคราวจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชน เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2546 พบว่าในช่วงต้นของการเกิดวิทยุชุมชน มีจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนเพียงราว 170 แห่งเท่านั้นและมี 145 สถานี

ในจำนวนนี้เป็นวิทยุชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุน SIF (Social Investment Fund) โดยยึดนิยามของวิทยุชุมชน คือไม่แสวงหาผลกำไรและดำเนินการโดยคนในชุมชน แต่หลังจากที่กองงานคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุแห่งชาติ (กกช.) ซึ่งมีนายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ประชุมเมื่อวันที่ 3 กันยายน 2547 ได้มีมติกำหนดหลักเกณฑ์เพิ่มเติมโดยมีหัวข้อที่สำคัญคือ ข้อ 7 ให้วิทยุชุมชนสามารถมีโฆษณาได้ไม่เกินชั่วโมงละ 6 นาทีเป็นต้นมา ปรากฏว่าจำนวนสถานีวิทยุชุมชนเพิ่มสูงขึ้นเป็นหลักพันสถานี ซึ่งจากการสำรวจล่าสุดของกรมประชาสัมพันธ์เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2548 ที่ผ่านมามีจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนทั่วประเทศที่จดทะเบียนกับกรมประชาสัมพันธ์ รวม 1,910 ราย และไม่ได้จดทะเบียนอีกราว 700 ราย และเชื่อว่าจนถึงวันนี้จำนวนวิทยุชุมชนน่าจะพุ่งสูงขึ้นเกิน 3,000 ราย แล้ว (มงคล บางประภา, 2548, น. 63-64)

จากข้อมูลการดำเนินการวิเทศชุมชนของกรมประชาสัมพันธ์ กฤษณพร เสริมพานิช (2548, น. 2-3) ผู้อำนวยการกองงานกิจการวิเทศกระจายเสียงและวิเทศโทรทัศน์แห่งชาติ (กทช.) ได้สรุปว่า กลุ่มผู้ดำเนินการวิเทศชุมชนมีความหลากหลายสามารถแบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. วิเทศชุมชนที่จัดตั้งโดยกลุ่มทุนภาคเอกชน กลุ่มนักจัดรายการ (ดีเจ) ซึ่งบางรายมีการแอบแฝงหารายได้ และดำเนินกิจการทางธุรกิจ

1.1 กลุ่มภาคเอกชนทั่วไป เช่น เครดิตยูเนียน บริษัท ห้างหุ้นส่วน ซึ่งมีทั้งภาคเอกชนที่ดำเนินการธุรกิจเกี่ยวกับสื่อ และธุรกิจอื่น ๆ

1.2 กลุ่มสถานีวิทยุกระจายเสียง นักจัดรายการ (ดีเจ) ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นนักจัดรายการจากสถานีวิทยุกระจายเสียงกระแสหลักในการจัดรายการ

1.3 กลุ่มเคเบิลทีวี

2. วิเทศชุมชนที่จัดตั้งโดยหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์การของรัฐที่เป็นอิสระส่วนใหญ่ดำเนินการเพื่อประชาสัมพันธ์งาน โครงการ การดำเนินงานของหน่วยงาน รวมถึงการสร้างความรู้ การให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารซึ่งเป็นบริการเพื่อประโยชน์สาธารณะของหน่วยงานภาครัฐ แต่ยังมีหน่วยงานของรัฐบางแห่งให้เอกชนดำเนินการหารายได้

2.1 หน่วยงานภาครัฐทั่วไป เช่น องค์การของรัฐ

2.2 หน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาล อบต. อบจ.

3. วิเทศชุมชนที่จัดตั้ง ดำเนินการโดยชุมชน

3.1 สมาคม มูลนิธิ ชมรม ที่มีการรวมกลุ่มแน่นอน

3.2 ชุมชนทั่วไป ซึ่งผู้ประกอบการบางรายเป็นภาคเอกชน แต่ยื่นคำขอเข้าร่วมโครงการฯ ในลักษณะของชุมชน บางครั้งจึงไม่สามารถแยกประเภทผู้ประกอบการที่เป็นภาคประชาชน ชุมชน และภาคเอกชนที่ดำเนินการในนามชุมชนได้อย่างชัดเจน

3.3 หน่วยงาน องค์กรอื่น ๆ ของภาคประชาชน เช่น สหกรณ์

4. หน่วยงาน องค์กรอื่น ๆ

4.1 วัด องค์กรทางศาสนา

4.2 หน่วยงานด้านการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ โรงเรียนเทคโนโลยี โรงเรียน ซึ่งเป็นการดำเนินการเพื่อให้บริการความรู้ ข้อมูลข่าวสารและความบันเทิงบางส่วน โดยมุ่งเน้นให้นักเรียน นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติจริง

4.3 วิเทศชุมชนบางแห่งดำเนินการโดยนักการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา

4.4 วิทยุชุมชนเฉพาะด้าน เช่น การท่องเที่ยว อาสาสมัครหน่วยกู้ภัยสำหรับการจัดตั้งสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากข้อมูล ณ วันที่ 17 สิงหาคม 2546 ปรากฏว่ามีผู้ดำเนินการวิทยุชุมชนแจ้งความประสงค์เข้าร่วมโครงการฯ กับสำนักประชาสัมพันธ์เขต 5 กรมประชาสัมพันธ์ จำนวน 22 สถานี (คำขอเข้าร่วมโครงการเตรียมความพร้อมวิทยุชุมชนของกรมประชาสัมพันธ์, 2548, น. 1-7) และในจำนวนดังกล่าวมีประมาณกึ่งหนึ่งเป็นสถานีที่จัดตั้งและส่งกระจายเสียงในเขตพื้นที่อำเภอเมือง สุราษฎร์ธานี ซึ่งจะเห็นได้ว่าสถานีวิทยุชุมชนของจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีการกระจุกตัวในเขตเมืองค่อนข้างสูง และการดำเนินงานของวิทยุชุมชนส่วนใหญ่จะมีลักษณะคล้ายคลึงกับวิทยุกระแสหลักคือ เน้นการโฆษณาสินค้าและบริการ การจัดตั้งและการดำเนินงานไม่สอดคล้องตามหลักการและปรัชญาของวิทยุชุมชนที่เน้นหลักการประชาธิปไตยที่ว่า เป็นวิทยุ “โดยประชาชน ของประชาชน เพื่อประชาชน” และไม่สอดคล้องตามกรอบการดำเนินการและกรอบการเข้าร่วมโครงการฯ ที่ว่า จุดปฏิบัติการเตรียมความพร้อมวิทยุชุมชนที่เข้าร่วมโครงการเตรียมความพร้อมวิทยุชุมชนของกรมประชาสัมพันธ์จะต้องออกอากาศด้วยกำลังส่งไม่เกิน 30 วัตต์ ความสูงของเสาส่งไม่เกิน 30 เมตรจากระดับพื้นดิน และรัศมีการกระจายเสียงไม่เกิน 15 กิโลเมตร

แม้ว่าในภาพรวมวิทยุชุมชนของจังหวัดสุราษฎร์ธานีไม่ได้เกิดจากความต้องการของชุมชน แต่กลับกลายเป็นเครื่องมือมุ่งแสวงหารายได้ ผลประโยชน์เชิงธุรกิจ มีนายทุนหรือเจ้าของเป็นปัจเจกบุคคลก็ตาม แต่จากข้อมูลที่ได้ศึกษาพบว่า มีวิทยุชุมชนที่ได้ดำเนินงานตามหลักการปรัชญาวิทยุชุมชนและมีลักษณะพึงประสงค์ทางด้านเทคนิค ซึ่งสอดคล้องตามกรอบที่กรมประชาสัมพันธ์กำหนดคือ สถานีวิทยุชุมชนชมรมเครดิตยูเนียนภาคใต้ (เครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี) สถานีวิทยุชุมชนชมรมเครดิตยูเนียนภาคใต้ (เครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี) ได้ถูกจัดตั้งขึ้นโดยใช้พื้นที่ของอาคารชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนสาขาภาคใต้ (เครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี) เลขที่ 115 หมู่ที่ 5 ตำบลท่าสะท้อน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี และได้ทดลองกระจายเสียงในระบบเอฟ.เอ็ม.ความถี่ 105.75 เมกกะเฮิร์ต กำลังส่ง 30 วัตต์ ความสูงของเสาอากาศจากระดับพื้นดิน 20 เมตร ออกอากาศทุกวัน เวลา 12.00-21.00 น. ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2547 เป็นต้นมา การจัดตั้งสถานีได้รับงบประมาณสนับสนุนจากชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัดและเงินสมทบทุนจากการจัดกิจกรรมเลี้ยงน้ำชาระดมทุนของสมาชิกชมรมฯ การจัดตั้งสถานีเกิดขึ้นได้ด้วยความร่วมมือของหลายองค์กรประกอบด้วย ชมรมเครดิตยูเนียนภาคใต้ กลุ่มเกษตรกรธรรมชาติเพื่อสิ่งแวดล้อม ประชาคมตำบลท่าสะท้อน ศิลปินพื้นบ้าน และกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีไทยขุนทะเล มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการดังนี้

1. เพื่อสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้วิทยุชุมชนอย่างครบวงจรภายใต้ศูนย์ปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชน โดยคำนึงถึงลักษณะร่วมกันทางสังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน
2. เพื่อสนับสนุนการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการภาคประชาชนในการทำสื่อวิทยุชุมชน ในระดับที่ประชาชนเป็นเจ้าของสถานี
3. เพื่อเป็นต้นแบบการพัฒนาการกระจายเสียงวิทยุชุมชนเครือข่ายวิทยุชุมชน ชมรมเครดิตยูเนียน (เครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี)

ในด้านการบริหารงานสถานีฯ จะมีคณะกรรมการบริหารจากการเลือกตั้งโดยมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 1 ปี จำนวนไม่น้อยกว่า 5 คน แต่ไม่เกิน 9 คน (คำขอเข้าร่วมโครงการเตรียมความพร้อมวิทยุชุมชนของกรมประชาสัมพันธ์, 2548, น. 2) ตามรายละเอียดในภาพ 1.1

ตารางที่ 1.1

แสดงโครงสร้างคณะกรรมการบริหารสถานีวิทยุชุมชนชมรมเครดิตยูเนียน
(เครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี)

ชื่อ-นามสกุล	อาชีพ / องค์กร	ตำแหน่ง
1. นายวัฒน์ นมะ	ชมรมเครดิตยูเนียนภาคใต้	ประธาน
2. นายवाद บุญศิริ	กลุ่มเครดิตยูเนียนบ้านหนองหญ้าปล้อง	รองประธาน
3. นางสาวจกมล มีทับ	กลุ่มเครดิตยูเนียนบ้านเขาพลู	เลขานุการ
4. นางสาวบุญเกื้อ เกื้อฉิม	กลุ่มจักสานกระจูดท่าเรือ	เหรัญญิก
5. นายปรีชา เรืองศรี	กลุ่มเลี้ยงไก่พื้นเมือง	กรรมการ
6. นายจำนงค์ ชุ่มนาเล	กลุ่มเกษตรกรรมธรรมชาติ	กรรมการ
7. นายพัฒน์ เกื้อสกุล	กลุ่มศิลปินพื้นบ้าน	กรรมการ
8. นายพินัย กุศลฐ	ประชาคมตำบลท่าสะท้อน	กรรมการ
9. นายบุญธรรม ขวาง	สหกรณ์บ้านนาเดิม	กรรมการ

คณะกรรมการบริหารชุดดังกล่าวยังคงทำหน้าที่จนถึงปัจจุบัน แม้ว่าจะหมดวาระแล้วก็ตาม เนื่องจากยังไม่มี การเลือกตั้งกรรมการชุดใหม่แต่อย่างใด

การส่งกระจายเสียงของสถานีวิทยุชุมชนชมรมเครดิตยูเนียนภาคใต้ (เครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี) ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง แต่ทางสถานียังไม่เคยสำรวจความคิดเห็นตลอดจนการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ฟังเลย ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่จะศึกษาถึงลักษณะ

ทางด้านประชากรศาสตร์ของผู้ฟัง พฤติกรรมการเปิดรับฟังรายการของสถานีฯ การใช้ประโยชน์จากการรับฟังรายการและระดับความพึงพอใจของผู้ฟังที่มีต่อรายการของสถานีฯ ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานโดยการสร้างสรรค์รายการให้เกิดประโยชน์และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ฟัง และให้ผู้บริหารวิทยุชุมชนซึ่งก็คือ กลุ่มชุมชนที่จะเข้ามาบริหารงานและดำเนินการด้านวิทยุชุมชนสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการผลิตรายการวิทยุให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ฟังในชุมชน เพื่อสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการมีวิทยุชุมชนที่ว่าเป็นรายการวิทยุชุมชน ที่ทำโดยคนในชุมชน และเพื่อคนในชุมชนอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มผู้ฟังรายการทางสถานีวิทยุชุมชนชมรมเครดิตยูเนียนภาคใต้ (เครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี)
2. เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการเปิดรับฟังของกลุ่มผู้ฟังจากการรับฟังรายการทางสถานีวิทยุชุมชนชมรมเครดิตยูเนียนภาคใต้ (เครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี)
3. เพื่อศึกษาถึงการใช้ประโยชน์ของกลุ่มผู้ฟังจากการรับฟังรายการทางสถานีวิทยุชุมชนชมรมเครดิตยูเนียนภาคใต้ (เครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี) ของกลุ่มผู้ฟัง
4. เพื่อศึกษาถึงความพึงพอใจของกลุ่มผู้ฟังที่มีต่อรายการทางสถานีวิทยุชุมชนชมรมเครดิตยูเนียนภาคใต้ (เครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี)

สมมุติฐานการวิจัย

1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มผู้ฟังมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับฟังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงของสถานีวิทยุชุมชนชมรมเครดิตยูเนียนภาคใต้ (เครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี)
2. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มผู้ฟังที่แตกต่างกันมีการใช้ประโยชน์จากการรับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชนชมรมเครดิตยูเนียนภาคใต้ (เครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี) แตกต่างกัน
3. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มผู้ฟังที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อรายการของสถานีวิทยุชุมชนชมรมเครดิตยูเนียนภาคใต้ (เครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี) แตกต่างกัน

4. พฤติกรรมการเปิดรับฟังรายการของกลุ่มผู้ฟังที่แตกต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากรายการของสถานีวิทยุชุมชนชมรมเครดิตยูเนียนภาคใต้ (เครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี) แตกต่างกัน

5. พฤติกรรมการเปิดรับฟังรายการของกลุ่มผู้ฟังที่แตกต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจในรายการของสถานีวิทยุชุมชนชมรมเครดิตยูเนียนภาคใต้ (เครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี) แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

จังหวัดสุราษฎร์ธานี แบ่งการปกครองออกเป็น 18 อำเภอ กับ 1 กิ่งอำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอบ้านนาสาร อำเภอบ้านตาขุน อำเภอไชยา อำเภอดอนสัก อำเภอกาญจนดิษฐ์ อำเภอเคียนซา อำเภอคีรีรัฐนิคม อำเภอเกาะพะงัน อำเภอเกาะสมุย อำเภอพนม อำเภอพระแสง อำเภอพุนพิน อำเภอท่าชนะ อำเภอท่าฉาง อำเภอเวียงสระ อำเภอบ้านนาเดิม อำเภอชัยบุรีและกิ่งอำเภอวิภาวดี

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากับกลุ่มผู้ฟังที่เปิดรับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชนชมรมเครดิตยูเนียนภาคใต้ (เครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี) ประกอบด้วย 3 อำเภอคือ อำเภอพุนพิน อำเภอบ้านนาเดิม และอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่สามารถรับสัญญาณการส่งกระจายเสียงของสถานีวิทยุชุมชนชมรมเครดิตยูเนียนภาคใต้ (เครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี) ได้รายละเอียดดังนี้

1. อำเภอพุนพิน ศึกษาในพื้นที่ 2 ตำบลคือ

1.1 ตำบลท่าสะท้อน ประกอบด้วย 3 หมู่คือ หมู่ 2 บ้านบ่อกรัง หมู่ 3 บ้านท่าสะท้อน และหมู่ 6 บ้านห้วยลึก

1.2 ตำบลเขาหัวควาย ประกอบด้วย 2 หมู่คือ หมู่ 3 บ้านท่าโรงช้าง และหมู่ 4 บ้านดอนไทร

2. อำเภอบ้านนาเดิม ศึกษาในพื้นที่ 3 ตำบลคือ

2.1 ตำบลท่าเรือ ประกอบด้วย 1 หมู่คือ หมู่ 5 บ้านเขาพลู

2.2 ตำบลนาใต้ ประกอบด้วย 2 หมู่คือ หมู่ 2 บ้านหนองหญ้าปล้อง และหมู่ 6 บ้านคลองยา

2.3 ตำบลทรัพย์ทวี ประกอบด้วย 1 หมู่คือ หมู่ 1 บ้านควนท่าแร่

3. อำเภอเมือง ศึกษาในพื้นที่ 2 ตำบลคือ

3.1 ตำบลขุนทะเล ประกอบด้วย 1 หมู่คือ หมู่ 8 บ้านคลองเรือ

3.2 ตำบลวัดประดู่ ประกอบด้วย 1 หมู่คือ หมู่ 6 บ้านใหม่พัฒนา
รวมประชากรในพื้นที่เป้าหมาย 3 อำเภอ จำนวนทั้งหมด 6,715 คน และดำเนินการ
เก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ 5 พฤศจิกายน 2549-5 มกราคม 2550

นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

1. สถานีวิทย์ชุมชนชมรมเครดิตยูเนียนภาคใต้ (เครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี) หมายถึง
สถานีวิทย์ที่ทำการส่งกระจายเสียงออกอากาศในระบบเอฟ.เอ็ม. คลื่นความถี่ 105.75 เมกกะ
เฮิร์ตซ์ ตั้งอยู่ที่อาคารชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนสาขาภาคใต้ (เครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี)
เลขที่ 115 หมู่ที่ 5 ตำบลท่าสะท้อน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ออกอากาศทุกวัน เวลา
12.00-21.00 น.

2. รายการวิทยุชุมชน หมายถึง รายการวิทยุที่ออกอากาศทางสถานีวิทย์ชุมชนชมรม
เครดิตยูเนียนภาคใต้ (เครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี) ระบบ เอฟ.เอ็ม. คลื่นความถี่ 105.75
เมกกะเฮิร์ตซ์ ซึ่งประกอบด้วยรายการสุขภาพจิตสุขภาพกาย อบต.พบประชาชน สุขภาพจาก
โรงพยาบาลบ้านนาเดิม เยาวชนสร้างสรรค์ สุขภาพจากสาธารณสุขอำเภอพุนพิน ศิลปะพื้นบ้าน
สุขภาพเพื่อประชาชน (อสม.) เครดิตยูเนียนสู่ชุมชน เกษตรธรรมชาติ เกษตรชุมชนก้าวหน้า
บัญชีสองธรรม เกษตรบันเทิง มาตรฐานงานพัฒนาชุมชน เล่าข่าวชุมชนและรายการพิเศษ

3. ผู้ฟัง หมายถึง ผู้ที่เปิดรับฟังรายการทางสถานีวิทย์ชุมชนชมรมเครดิตยูเนียนภาค
ใต้ (เครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี) ในระบบ เอฟ.เอ็ม.คลื่นความถี่ 105.75 เมกกะเฮิร์ตซ์ ซึ่งอยู่ใน
พื้นที่เป้าหมายจำนวน 3 อำเภอคือ อำเภอพุนพิน อำเภอบ้านนาเดิม และอำเภอเมือง สุราษฎร์ธานี
รายละเอียดดังนี้

3.1 อำเภอพุนพิน มีพื้นที่ที่สามารถรับสัญญาณของสถานีวิทย์ชุมชนชมรมเครดิต
ยูเนียนภาคใต้ (เครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี) ได้ 2 ตำบลคือ ตำบลท่าสะท้อนและตำบล
เขาหัวควาย

3.1.1 ตำบลท่าสะท้อน ประกอบด้วย 3 หมู่คือ หมู่ 2 บ้านปอกรัง หมู่ 3 บ้าน
ท่าสะท้อน และหมู่ 6 บ้านห้วยลึก

3.1.2 ตำบลเขาหัวควาย ประกอบด้วย 2 หมู่คือ หมู่ 3 บ้านท่าโรงช้าง และ
หมู่ 4 บ้านดอนไทร

3.2 อำเภอบ้านนาเดิม มีพื้นที่ที่สามารถรับสัญญาณของสถานีวิทยุชุมชนชมรมเครดิตยูเนียนภาคใต้ (เครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี) ได้ 3 ตำบลคือ ตำบลท่าเรือ ตำบลนาใต้ และตำบลทรัพย์ทวี

3.2.1 ตำบลท่าเรือ ประกอบด้วย 1 หมู่คือ หมู่ 5 บ้านเขาพลู

3.2.2 ตำบลนาใต้ ประกอบด้วย 2 หมู่คือ หมู่ 2 บ้านหนองหญ้าปล้อง และ หมู่ 6 บ้านคลองยา

3.2.3 ตำบลทรัพย์ทวี ประกอบด้วย 1 หมู่คือ หมู่ 1 บ้านควนท่าแร่

3.3 อำเภอเมือง มีพื้นที่ที่สามารถรับสัญญาณของสถานีวิทยุชุมชนชมรมเครดิตยูเนียนภาคใต้ (เครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี) ๔ ได้ 2 ตำบลคือ ตำบลขุนทะเลและตำบลวัดประดู่

3.3.1 ตำบลขุนทะเล ประกอบด้วย 1 หมู่คือ หมู่ 8 บ้านคลองเรือ

3.3.2 ตำบลวัดประดู่ ประกอบด้วย 1 หมู่คือ หมู่ 6 บ้านใหม่พัฒนา

4. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ หมายถึง เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระดับรายได้และความเกี่ยวข้องกับชมรมฯ ของผู้ฟังทางสถานีวิทยุชุมชนชมรมเครดิตยูเนียนภาคใต้ (เครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี)

5. พฤติกรรมในการเปิดรับ หมายถึง การเปิดรับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชนชมรมเครดิตยูเนียนภาคใต้ (เครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี) ซึ่งประกอบด้วย สถานที่ที่รับฟัง ลักษณะในการรับฟัง ความถี่ในการรับฟังต่อสัปดาห์ เวลาที่ใช้ในการรับฟังต่อวัน ระยะเวลาในการติดตามรับฟังทางสถานี การรู้จักและเปิดรับฟัง วัน/เวลาในการเปิดรับฟัง และรายการที่ชอบเปิดรับฟัง

6. การใช้ประโยชน์ หมายถึง การที่ผู้ฟังเปิดรับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชนชมรมเครดิตยูเนียนภาคใต้ (เครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี) แล้วนำสิ่งที่ได้จากรายการไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น การติดตามข่าวสารเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน หรือใช้ในการประกอบอาชีพ เพื่อความเพลิดเพลิน เพื่อร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในรายการ เป็นต้น โดยแบ่งระดับการใช้ประโยชน์เป็น 5 ระดับคือ ใช้ประโยชน์มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

7. ความพึงพอใจ หมายถึง การที่ผู้ฟังเปิดรับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชนชมรมเครดิตยูเนียนภาคใต้ (เครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี) และมีความรู้สึกพึงพอใจหลังจากรับฟังรายการ โดยแบ่งระดับของความพึงพอใจเป็น 5 ระดับดังนี้ คือ พึงพอใจมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุดในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

7.1 ประเภทรายการ หมายถึง ประเภทของรายการที่นำเสนอออกอากาศทางวิทยุชุมชนชมรมเครดิตยูเนียนภาคใต้ (เครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี) เช่น รายการประเภทข่าวสาร รายการประเภทสาระ นำรู้ รายการประเภทบันเทิง เป็นต้น

7.2 เนื้อหารายการ หมายถึง สาระ เรื่องราว ข้อมูลต่าง ๆ ที่มีอยู่ในรายการ โดยมีจุดมุ่งหมายคือ ให้ข่าวสาร ความรู้หรือความบันเทิงแก่ผู้ฟัง

7.3 ความยาวของรายการ หมายถึง ระยะเวลาในออกอากาศของรายการในแต่ละครั้งทางวิทยุชุมชนชมรมเครดิตยูเนียนภาคใต้ (เครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี)

7.4 วันและเวลาที่ออกอากาศ หมายถึง วันและเวลาที่รายการออกอากาศทางวิทยุชุมชนชมรมเครดิตยูเนียนภาคใต้ (เครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี)

7.5 ผู้ดำเนินรายการและคุณสมบัติของผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชน หมายถึง ผู้นำเสนอรายการในรายการวิทยุชุมชนที่ดี ควรมีคุณสมบัติด้านบุคลิกภาพ เช่น ความเป็นกันเองกับผู้ฟัง ความมีมนุษยสัมพันธ์และความกระตือรือร้นในการทำงาน เป็นต้น คุณสมบัติด้านความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์การทำงาน และคุณสมบัติด้านเสียงซึ่งประกอบด้วย ลีลาการพูด น้ำเสียงของผู้ดำเนินรายการ

7.6 การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ฟังที่มีต่อการรับฟังรายการทางสถานีวิทยุชุมชนชมรมเครดิตยูเนียนภาคใต้ (เครือข่ายจังหวัดสุราษฎร์ธานี) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ การมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสาร การมีส่วนร่วมในฐานะ ผู้ผลิตรายการและการมีส่วนร่วมในฐานะผู้วางแผนและกำหนดนโยบาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะนำไปใช้เป็นแนวทางให้กับผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องด้านสื่อวิทยุกระจายเสียงที่เกี่ยวข้องกับงานวิทยุชุมชนสร้างสรรค์รายการหรือปรับปรุงรายการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ฟังรายการวิทยุชุมชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย
2. เพื่อใช้ข้อมูลเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจในการศึกษาวิจัยเรื่องรายการวิทยุชุมชน
3. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเปรียบเทียบการจัดรายการวิทยุชุมชนในจังหวัดหรือภูมิภาคอื่น ๆ